

УДК 342.97

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-4\(26\)-635-643](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-4(26)-635-643)

Сірко Вікторія Сергіївна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін ОДУВС, Одеса, <https://orcid.org/0000-0003-4897-3533>

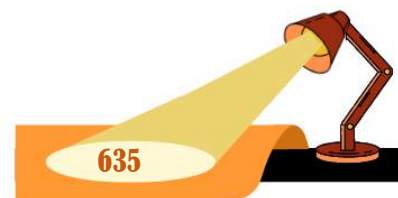
ГЕНЕЗА ТА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ У СУЧАСНІЙ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІЙ НАУЦІ

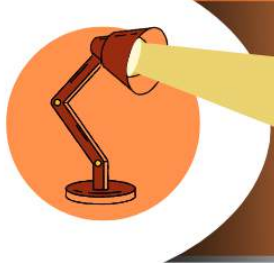
Анотація. У статті здійснено комплексний аналіз генези та концептуалізації електронного урядування у сучасній адміністративно-правовій науці з урахуванням трансформаційних процесів, що відбуваються у сфері публічного адміністрування в умовах цифровізації. Обґрунтовано, що становлення електронного урядування є результатом еволюції управлінських моделей — від класичної бюрократичної системи до концепцій нового публічного менеджменту, належного врядування та цифрової публічної адміністрації. Визначено, що електронне урядування виступає не лише інструментальною категорією, а й складною міждисциплінарною конструкцією, яка поєднує правові, організаційні, технологічні та соціальні аспекти функціонування держави.

Розкрито основні підходи до розуміння сутності електронного урядування в адміністративно-правовій доктрині, зокрема як форми організації діяльності публічної влади, як механізму надання електронних публічних послуг та як інструменту забезпечення відкритості, прозорості й підзвітності держави. Акцентовано увагу на зміні парадигми взаємодії «держава – людина», яка трансформується у модель сервісно-орієнтованої держави, де пріоритетом є задоволення публічних інтересів через цифрові інструменти.

Окрему увагу приділено нормативно-правовим засадам розвитку електронного урядування в Україні та їх узгодженості з європейськими стандартами цифрового врядування. Доведено, що сучасний етап розвитку характеризується переходом від електронного уряду до концепції «government as a platform», що передбачає інтеграцію державних інформаційних ресурсів, міжвідомчу взаємодію та створення єдиного цифрового простору публічного адміністрування.

У результаті дослідження сформульовано авторське бачення електронного урядування як адміністративно-правової категорії, що відображає системну цифрову трансформацію діяльності суб'єктів публічної адміністрації та спрямована на забезпечення ефективної реалізації прав і свобод людини, підвищення якості публічних послуг і зміцнення довіри до держави.

Ключові слова: електронне урядування, цифрова трансформація, публічна адміністрація, адміністративне право, цифрове врядування, електронні публічні послуги, government as a platform, цифрова держава, публічне управління, інформаційне суспільство.

Sirko Viktoriia Sergiivna Candidate of Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Administrative and Legal Disciplines of the Odessa State University of Internal Affairs, Odesa, <https://orcid.org/0000-0003-4897-3533>

GENESIS AND CONCEPTUALIZATION OF ELECTRONIC GOVERNANCE IN MODERN ADMINISTRATIVE AND LEGAL SCIENCE

Abstract. The article provides a comprehensive analysis of the genesis and conceptualization of e-government in modern administrative law science, taking into account the transformational processes occurring in the field of public administration under conditions of digitalization. It is substantiated that the emergence of e-government is the result of the evolution of governance models — from the classical bureaucratic system to the concepts of New Public Management, good governance, and digital public administration. It is determined that e-government functions not only as an instrumental category but also as a complex interdisciplinary construct that integrates legal, organizational, technological, and social aspects of state functioning.

The main approaches to understanding the essence of e-government in administrative law doctrine are revealed, in particular as a form of organization of public authority activities, as a mechanism for the provision of electronic public services, and as a tool for ensuring openness, transparency, and accountability of the state. Special attention is paid to the transformation of the “state–individual” interaction paradigm into a service-oriented model, where the priority is the satisfaction of public interests through digital instruments.

Particular emphasis is placed on the regulatory and legal foundations of e-government development in Ukraine and their alignment with European standards of digital governance. It is argued that the current stage of development is characterized by a transition from e-government to the concept of “government as a platform,” which involves the integration of state information resources, interagency interoperability, and the creation of a unified digital space of public administration.

As a result of the study, the author formulates an original understanding of e-government as an administrative-legal category that reflects the systemic digital transformation of the activities of public administration entities and is aimed at ensuring the effective realization of human rights and freedoms, improving the quality of public services, and strengthening trust in the state.

Keywords: e-government, digital transformation, public administration, administrative law, digital governance, electronic public services, government as a platform, digital state, public management, information society.

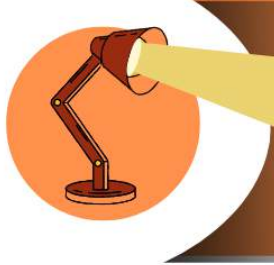
Постановка проблеми.

Події у цифровому просторі останніх десятиліть засвідчують, що трансформація публічного управління стала однією з ключових тенденцій розвитку сучасних держав. Активне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування сприяє підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень, оптимізації адміністративних процедур і покращенню якості надання публічних послуг. У цьому контексті електронне урядування постає як базовий інструмент цифрової трансформації публічної адміністрації, що забезпечує перехід від традиційної бюрократичної моделі до сервісно орієнтованої та цифрової держави. Водночас генеза електронного урядування пов'язана не лише з технологічними змінами, а й із глибинною трансформацією адміністративно-правової доктрини, що потребує належного теоретичного осмислення. Незважаючи на активний розвиток цифрового врядування, питання концептуалізації електронного урядування як адміністративно-правової категорії, визначення його сутності, ознак і місця у системі публічного адміністрування залишаються дискусійними та недостатньо розробленими у вітчизняній правовій науці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика електронного урядування, цифрової трансформації публічної адміністрації та її адміністративно-правового забезпечення досліджується у працях як зарубіжних, так і вітчизняних учених. Зокрема, вагомий внесок у розроблення теоретичних засад електронного урядування здійснили Richard Heeks, Darrell M. West, Jan van Dijk, Manuel Castells, які розкривали сутність інформаційного суспільства, цифрової держави та трансформації управлінських процесів. У вітчизняній адміністративно-правовій науці відповідні питання досліджували В. Б. Авер'янов, Ю. П. Битяк, О. В. Кузьменко, Т. О. Коломoeць, І. В. Підпала, В. С. Сірко та інші. Попри значну кількість наукових праць, слід констатувати, що комплексне дослідження генези та концептуалізації електронного урядування як цілісної адміністративно-правової категорії у сучасних умовах цифрової трансформації публічної адміністрації наразі залишається недостатньо розробленим, що зумовлює актуальність обраної тематики.

Метою статті є з'ясування генези та концептуальних засад електронного урядування у сучасній адміністративно-правовій науці, а також визначення його сутності як адміністративно-правової категорії в умовах цифрової трансформації публічної адміністрації. Окрема увага приділяється дослідженню еволюції наукових підходів до розуміння електронного урядування, його функціональ-

ного призначення у системі публічного управління, а також виявленню ключових напрямів подальшого розвитку в контексті переходу до моделі «government as a platform» і формування цифрової держави.

Виклад основного матеріалу.

Гене́за електронного урядування як наукової та практичної категорії нерозривно пов'язана із загальною еволюцією моделей публічного управління, що відображає зміну ролі держави у суспільстві, трансформацію її функцій та способів взаємодії з громадянами. У цьому контексті важливим є розуміння того, що електронне урядування не виникло раптово як результат виключно технологічного прогресу, а є логічним наслідком тривалого розвитку управлінських концепцій і доктрин.

Класична бюрократична модель, обґрунтована у працях Max Weber, передбачала чітку ієрархічну структуру органів влади, формалізацію адміністративних процедур, нормативну визначеність управлінських рішень та домінування професійного адміністративного апарату. Така модель була ефективною в умовах індустріального суспільства, оскільки забезпечувала стабільність, передбачуваність і контрольованість управлінських процесів. Водночас її надмірна формалізованість, інерційність та орієнтація на процедуру, а не на результат, з часом почали обмежувати здатність держави оперативно реагувати на нові суспільні виклики.

У другій половині ХХ століття, під впливом глобалізаційних процесів, розвитку ринкової економіки та зростання вимог до ефективності публічного сектору, сформувалася концепція нового публічного менеджменту (New Public Management), яка передбачала переорієнтацію діяльності держави на принципи ефективності, результативності та економічної доцільності [1]. У межах цієї концепції держава почала запозичувати управлінські практики приватного сектору, зокрема такі як стратегічне планування, управління за результатами, конкуренція між постачальниками послуг, а також впровадження механізмів оцінювання якості публічних послуг.

Суттєвою рисою нового публічного менеджменту стало зміщення акценту з процесу на результат, що зумовило зміну підходів до організації діяльності органів публічної влади. Громадянин у цій моделі почав розглядатися не лише як підпорядкований суб'єкт владних відносин, а як споживач публічних послуг, інтереси якого повинні враховуватися при формуванні державної політики. Це, у свою чергу, сприяло розвитку сервісної функції держави та створенню передумов для подальшої цифровізації управлінських процесів.

Водночас варто зазначити, що новий публічний менеджмент, незважаючи на свої переваги, не вирішив усіх проблем публічного управління. Надмірна орієнтація на ринкові механізми та економічну ефективність інколи призводила до зниження уваги до соціальної справедливості, публічного інтересу та прав

людини. Саме тому на межі ХХ–ХХІ століть почали формуватися нові підходи до управління, зокрема концепції належного врядування (good governance) та мережевого управління, які акцентують увагу на відкритості, прозорості, підзвітності та участі громадян у прийнятті управлінських рішень.

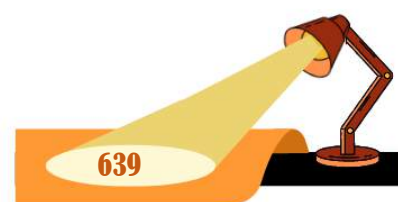
Таким чином, еволюція від класичної бюрократичної моделі до нового публічного менеджменту і далі до сучасних концепцій врядування створила теоретичне підґрунтя для формування електронного урядування як новітньої парадигми публічної адміністрації, що поєднує управлінські інновації з можливостями цифрових технологій.

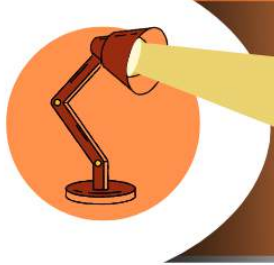
Подальший розвиток наукової думки призвів до становлення концепції належного врядування та мережевого управління, що акцентують увагу на взаємодії держави, громадянського суспільства та бізнесу. Саме у цей період відбувається поступовий перехід до цифрових форм організації публічної влади, що зумовило виникнення електронного урядування як нової парадигми державного управління. У науковій літературі електронне урядування розглядається як використання інформаційно-комунікаційних технологій для трансформації діяльності органів влади та підвищення якості надання публічних послуг [2].

Важливим етапом у розвитку концепції електронного урядування стало формування підходів до його визначення як багатовимірного явища. Так, Richard Heeks розглядає електронне урядування як поєднання інформаційних систем, управлінських процесів та інституційних змін, спрямованих на підвищення ефективності державного управління [3]. Натомість Darrell M. West акцентує увагу на ролі цифрових технологій у забезпеченні відкритості та підзвітності влади, підкреслюючи значення електронної взаємодії між державою і громадянами [4].

У контексті адміністративно-правової науки електронне урядування поступово набуває ознак самостійної правової категорії. Українські науковці, зокрема В. Б. Авер'янов, Ю. П. Битяк, Т. О. Коломєць, визначають його як форму організації діяльності суб'єктів публічної адміністрації, що базується на використанні цифрових технологій та спрямована на реалізацію публічних функцій держави [5]. При цьому акцент робиться на необхідності нормативного закріплення відповідних процесів та забезпечення прав людини у цифровому середовищі.

Особливе значення у становленні та розвитку електронного урядування має його нормативно-правове забезпечення, яке визначає інституційні, організаційні та функціональні засади цифрової трансформації публічної адміністрації. Саме правове регулювання виступає ключовим чинником легітимації електронного урядування як форми діяльності суб'єктів публічної влади, забезпечуючи узгодженість управлінських процесів, їх правову визначеність, передбачуваність та відповідність принципу верховенства права. У цьому контексті нормативно-

правова база не лише закріплює можливість використання інформаційно-комунікаційних технологій у публічному управлінні, але й визначає механізми їх впровадження, гарантії захисту прав і свобод людини у цифровому середовищі, а також встановлює стандарти взаємодії між державою, бізнесом і громадянами.

В Україні розвиток електронного урядування здійснюється на основі системи стратегічних і нормативних актів, центральне місце серед яких посідає Концепція розвитку електронного урядування, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р [6]. У зазначеному документі визначено ключові напрями цифрової трансформації публічної адміністрації, зокрема розвиток електронних публічних послуг, забезпечення міжвідомчої електронної взаємодії, впровадження електронної ідентифікації, а також створення єдиної інформаційної інфраструктури держави. Концепція заклала підґрунтя для переходу від фрагментарного впровадження цифрових рішень до системного реформування сфери публічного управління на засадах цифровізації.

Важливу роль у нормативному забезпеченні електронного урядування відіграють галузеві законодавчі акти, що регулюють окремі аспекти функціонування цифрових сервісів. Зокрема, Закон України «Про адміністративні послуги» визначає правові засади надання публічних послуг, у тому числі в електронній формі, встановлює вимоги до якості таких послуг, а також закріплює принципи їх доступності, відкритості та орієнтованості на потреби громадян [7]. У свою чергу, Закон України «Про електронні довірчі послуги» створює правові передумови для функціонування системи електронної ідентифікації та електронного підпису, що є необхідними елементами забезпечення юридичної значущості електронних взаємодій у публічному секторі.

Окрім зазначених актів, важливими складовими нормативно-правового механізму електронного урядування є також законодавство у сфері захисту персональних даних, доступу до публічної інформації, електронного документообігу та національної інформатизації. Їх комплексне застосування забезпечує формування цілісного правового середовища, у межах якого функціонує електронне урядування. Водночас подальший розвиток цифрової держави вимагає постійного вдосконалення нормативної бази з урахуванням європейських стандартів, зокрема принципів, закріплених у праві Європейського Союзу, а також адаптації законодавства до новітніх викликів, пов'язаних із цифровізацією суспільних відносин.

Сучасний етап розвитку електронного урядування характеризується переходом до концепції цифрового урядування, що передбачає інтеграцію інформаційних ресурсів, міжвідомчу взаємодію та створення єдиного цифрового простору публічної адміністрації. У цьому контексті набуває поширення концепція «government as a platform», яка передбачає функціонування держави як

відкритої цифрової платформи для надання послуг та взаємодії з громадянами [8]. Як зазначає Tim O'Reilly, така модель забезпечує більш гнучке та ефективне управління, орієнтоване на потреби користувачів.

Водночас цифровізація публічної адміністрації породжує нові виклики, пов'язані із забезпеченням інформаційної безпеки, захистом персональних даних та дотриманням прав людини. У цьому аспекті важливими є європейські стандарти, зокрема положення Загального регламенту про захист даних (GDPR), які встановлюють високі вимоги до обробки персональних даних у цифровому середовищі [9].

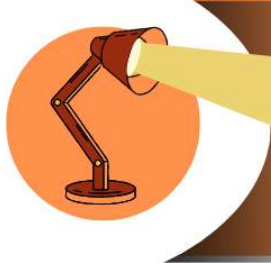
Таким чином, електронне урядування слід розглядати як складну адміністративно-правову категорію, що відображає системну трансформацію діяльності публічної адміністрації під впливом цифрових технологій. Його генеза свідчить про поступовий перехід від технократичного розуміння до комплексного підходу, що поєднує правові, організаційні та соціальні аспекти. У сучасних умовах електронне урядування виступає не лише інструментом підвищення ефективності державного управління, а й важливим фактором забезпечення демократичних цінностей, прозорості та підзвітності публічної влади [10].

Висновки. Проведене дослідження генези та концептуалізації електронного урядування у сучасній адміністративно-правовій науці дає підстави стверджувати, що його становлення є закономірним результатом еволюції моделей публічного управління та відображає глибинні трансформації у взаємовідносинах між державою і суспільством. Перехід від класичної бюрократичної моделі до концепцій нового публічного менеджменту, належного врядування та цифрової публічної адміністрації сформував теоретичне підґрунтя для виникнення електронного урядування як новітньої парадигми функціонування публічної влади.

Встановлено, що у сучасній адміністративно-правовій доктрині електронне урядування набуває ознак самостійної правової категорії, яка поєднує у собі організаційно-управлінський, технологічний та правовий компоненти. Воно виступає не лише інструментом підвищення ефективності діяльності органів публічної адміністрації, а й механізмом забезпечення відкритості, прозорості та підзвітності влади, а також реалізації прав і свобод людини у цифровому середовищі.

Обґрунтовано, що нормативно-правове забезпечення електронного урядування відіграє визначальну роль у його інституціоналізації та розвитку, оскільки саме через систему законодавчих і підзаконних актів визначаються засади впровадження цифрових технологій у публічному секторі, гарантії захисту прав людини та стандарти надання електронних публічних послуг. Водночас сучасний етап розвитку характеризується переходом до більш складних форм

цифрового врядування, зокрема моделі «government as a platform», що передбачає інтеграцію інформаційних ресурсів, міжвідомчу взаємодію та формування єдиного цифрового простору публічної адміністрації.

Зроблено висновок, що подальший розвиток електронного урядування в Україні потребує комплексного вдосконалення адміністративно-правового регулювання, узгодження національного законодавства з європейськими стандартами, а також формування цілісної наукової доктрини цифрової публічної адміністрації. Це, у свою чергу, сприятиме підвищенню ефективності публічного управління, зміцненню довіри громадян до держави та забезпеченню належного рівня реалізації прав і свобод людини в умовах цифрової трансформації.

Список використаних джерел:

1. Hood C. A Public Management for All Seasons? *Public Administration*. 1991. Vol. 69. No. 1. P. 3–19.
2. OECD. *The e-Government Imperative*. Paris : OECD Publishing, 2003. 70 p.
3. Heeks R. *Implementing and Managing eGovernment: An International Text*. London : SAGE Publications, 2006. 286 p.
4. West D. M. *Digital Government: Technology and Public Sector Performance*. Princeton : Princeton University Press, 2005. 198 p.
5. Авер'янов В. Б., Битяк Ю. П., Коломоєць Т. О. *Адміністративне право України: академічний курс : підручник*. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
6. Концепція розвитку електронного урядування в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 № 649-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-p#Text>.
7. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>.
8. O'Reilly T. *Government as a Platform. Innovations: Technology, Governance, Globalization*. 2011. Vol. 6. No. 1. P. 13–40.
9. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 (General Data Protection Regulation). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>.
10. Castells M. *The Rise of the Network Society*. 2nd ed. Oxford : Wiley-Blackwell, 2010. 597 p.

References:

1. Hood, C. (1991). *A Public Management for All Seasons?* *Public Administration*, 69(1), 3–19. [in English].
2. OECD. (2003). *The e-Government Imperative*. Paris: OECD Publishing. [in English].
3. Heeks, R. (2006). *Implementing and Managing eGovernment: An International Text*. London: SAGE Publications. [in English].
4. West, D. M. (2005). *Digital Government: Technology and Public Sector Performance*. Princeton: Princeton University Press. [in English].
5. Averianov, V. B., Bytiak, Yu. P., Kolomoiets, T. O. (2011). *Administratyvne pravo Ukrainy: akademichni kurs*. Kyiv: Yurinkom Inter. [in Ukrainian].
6. Kontseptsiiia rozvytku elektronnoho uriaduvannia v Ukraini. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-p#Text>. [in Ukrainian].

7. Zakon Ukrainy “Pro administratyvni posluhy”. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text>. [in Ukrainian].

8. O’Reilly, T. (2011). *Government as a Platform*. Innovations: Technology, Governance, Globalization, 6(1), 13–40. [in English].

9. Regulation (EU) 2016/679 (General Data Protection Regulation). (2016). eur-lex.europa.eu. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>. [in English].

10. Castells, M. (2010). *The Rise of the Network Society*. Oxford: Wiley-Blackwell. [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 07.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 22.04.2026

